

یاسای چەك

بەناوی خوای بەخشندەو مێهرەبان
بەناوی گەلەو
ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عێراق
ژمارە یاری: ٤١
مێژووی یاری: ١٠/٥/١٩٩٣

«یاری»

بەپیتی حوکمی برگە (١) لە ماددە (٥٦) ی یاسای ژمارە (١) ی سالی ١٩٩٢ و لەسەر
پیشنیازی وەزیری دادو پەسند کردنی لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەو، ئەنجومەنی
نیشتمانی کوردستانی عێراق لە دانیشتی رۆژی ٢/١٠/١٩٩٣ دا یاری دەکردنی ئەم
یاسایە دا:

یاسای ژمارە (١٦) ی سالی ١٩٩٣ یاسای چەك

ماددە یەكەم:

مەبەست لەم ووشانە ی خوارەو ماناکانی تەنیشتیانە:

- ١- هەریم: هەریمی کوردستانی عێراق.
- ٢- چەکی ناگرین: دەمانچەو تەنگی ناسایی رێژنەکەر تەنگی راو، بەلام ئەو
دەمانچانە ناگریتەو کە لە یاری یەکانی وەرزش دا بەکار دەهێنرین یا تەنگی
هەوایی.
- ٣- چەکی جەنگی: ئەو چەکی لە لایەن هێزە چەکارەکان و هێزەکانی ناسایشی
ناوخوای هەریمەو بەکار دەهێنرێ جگە لەوانە ی لە برگە ی (٢) ی سەرەو دا
دیاری کراون.
- ٤- عەتاد: گولەو فیشەک و یا هەر بەشیکێ کە بۆ چەکی ناگرین بەکار دەهێنرین.
- ٥- عەتادی جەنگی: ئەو زەخیرە یە بۆ چەکی جەنگی یا هەر بەشیکێ بەکار
دەهێنرێ.
- ٦- چەکی کۆنە یا بۆ یادگار یا بۆ رەمزی: ئەو چەکی بێ عەتاد بۆ جوانی یا بۆ
یادگار یا وەک رەمز هەلەدەگیرێ لە گەلی دا ئەو چەکانە ی وەقف دەکرتین یا لە
شوێنە پیرۆزەکان و عەتیکە خانەکاندا هەن.
- ٧- دەسلاتی مۆلەتدان: وەزیری ناوخوای هەریم یا ئەو کەسە ی دەسلاتی دەداتن
و ئەو مۆلەتانی لە یاسایەدان ئەو دەیان دا.

ماددهی دووم:

چهکی کۆنهو یادگارو ره مزی له حوکمه کانی ئەم یاسایه به دهرده کترین.

ماددهی سێ یه:

نابێ چهکی جهنگ یا به شه کانی یا عه تادی بهیتریتته ناوه وه (استیراد) یا بیرینه دهروه (تصدیر) یا له ژیر دهست دا بن (حیازه) یا ههلبگیرین (حمل) یا دروست یا چاک بکترین یا بگوتیزرنه وه یا وه ریکگیرین (تسلیم و تسلیم) یا بازرگانی یان پتوه بکری.

ماددهی چواره:

۱- نابێ چهکی ناگرین یا به شه کانی یا عه تادی بهیتریتته ناوه وه یا بیرینه دهروه یا دروست بکترین یا بازرگانی یان پتوه بکترین.
۲- نابێ چهکی ناگرین له ژیر دهست دا بن یا ههلبگیری به بی مۆله تی دهسه لاتی مۆله تدان.

ماددهی پینجه:

مۆله تهکان نه مانن:

۱- مۆله تی ژیر دهست گرتن و ههلبگرتنی چهکی ناگرین و عه تادی.
۲- مۆله تی چاککردنی چهکی ناگرین.

ماددهی شهشه:

۱- دهسه لاتی مۆله ت دان بۆی ههیه له سه ر داخوازیه ک که دهیدریتتی هه ریه ک له مۆله ته کانی ناو ئەم یاسایه بدا نه گه ر ئەم سه رجانه ی خواره وه له داخوازا هه بوو:

۱- دانیشتیوی هه ریم بی.
۲- هه ژده سالی ته مه نی ته و او کرد بی.
۳- حوکم نه درابی به تاوانی کی نا سیاسی یا له که دار که ری شه رف نه بی.
۴- که م نه ندام یا نه خو شتی به کی نه قسلی یا ده روونی نه وتۆی نه بی که به ری به کاره ی تانی چه کی لی بگرن نه مه ش راپۆرتی لیژنه ی پزیشکی ده بی.
۵- ژیر ده ستگرتنی چه که که ی مه شروع بی.

ماددهی ههوتهم:

شپوهی مۆله ته کان به رینمایی یه ک دیاری ده کری که وه زبری ناو خۆی هه ریم ده ری ده کا.

ماددهی ههشتهم:

یه که م: ئەو مۆله تانه ی له مادده ی پینجه می ئەم یاسایه دا به م جو ره ده بن:
۱- ته نیا بۆ ئەو که سه به کار ده هینترین که به ناویانه.
۲- بۆ ماوه ی دوو سال له رۆژی ده رکردنیانه وه کاریان پی ده کریت.
۳- ده بی له حاله تی مۆله ت دان و تازه کردنه وه دا ئەو ره سه یان له سه ر بدری که له لیسته ی پاشکۆی ئەم یاسایه دان.
دووم: دهسه لاتی مۆله ت دان له مۆله ته که دا هه ندی ئەو عه تاده دیاری ده کا

که ده‌بئی هه‌بئی به مهرجی له‌سه‌د و بیست گولله بۆ ده‌مانچه و تفه‌نگ و دووسه‌د فیشه‌ک بۆ تفه‌نگی راو زیاتر نه‌بئ.

ماده‌ی نۆه‌م:

ده‌بئی خاوه‌نی مۆلّه‌ت له‌ ماوه‌ی (۹۰) رۆژدا له‌ رۆژی ته‌واو بوونی ماوه‌که‌یه‌وه داخوازی یه‌ک بۆ نوێ کردنه‌وه‌ی مۆلّه‌ته‌که‌ی بدا به‌ده‌سه‌لاتی مۆلّه‌تدان.

ماده‌ی ده‌یه‌م:

مۆلّه‌ت له‌م حاله‌تانه‌ی خواره‌وه‌دا پووج ده‌بیته‌وه‌ و خاوه‌نه‌که‌ی یا ههر یه‌کیه‌ک که‌ جیگه‌ی ده‌گرێته‌وه‌ به‌ میرات گرانی بیدا به‌ ده‌سه‌لاتی مۆلّه‌ت دان بۆ تۆمار کردنی پووجپوونه‌وه‌ی :

- ۱- مردنی خاوه‌ن مۆلّه‌ت.
- ۲- نه‌مانی یه‌کیه‌ک له‌ مهرجه یاسایی یه‌کانی مۆلّه‌ت.
- ۳- ده‌رچوونی پریارتیکی دادوهریی بنبر به‌ ده‌ست به‌سه‌رداگرنتی چه‌که‌که‌.
- ۴- ده‌رچوونی چه‌که‌که‌و عه‌تاده‌که‌ی له‌ مۆلّکی یه‌تی مۆلّه‌تدار و بۆ که‌سیکی تری مۆلّه‌ت پیدراو.
- ۵- پیتشکه‌ش نه‌کردنی داخوازی نوێ کردنه‌وه‌ له‌ ماوه یاسایی یه‌که‌دا.

ماده‌ی یازده‌یه‌م:

- ۱- ده‌بئی مۆلّه‌ت دارو له‌ حاله‌تی پووج بوونه‌وه‌ی مۆلّه‌ته‌که‌ی دا ده‌ستوبرد چه‌که‌که‌ی به‌رامبه‌ر یسوله‌یه‌ک بدا به‌مه‌له‌ندی پۆلیسی شوینی نیشه‌جیی و بۆی هه‌یه له‌ ماوه‌ی (۱۸۰) رۆژدا نه‌و چه‌که‌و عه‌تاده‌که‌ی بفرۆشری یا به‌شیتوه‌یه‌کی یاسایی بیدا به‌ ههر که‌سیکی تر که‌ مهرجه‌کانی مۆلّه‌ت پیدانی تیدا بن ده‌نا ده‌سه‌لاتی مۆلّه‌ت دان بۆی هه‌یه چه‌که‌که‌و عه‌تاده‌که‌ی بۆ سوودی خاوه‌نه‌که‌ی به‌پیتی یاسای فرۆشتن و به‌کرێ دانی مال و مولکی ده‌ولت بفرۆشی و بیدا به‌وه‌که‌سه‌ی مۆلّه‌تی هه‌لگرتن یا ژێر ده‌ستخستنی دراوه‌تی.
- ۲- له‌ حاله‌تی مردنی مۆلّه‌ت دراو حوکمه‌کانی برگه (۱) ی نهم ماده‌یه‌ ده‌سه‌پینری و ده‌بئی میرات گرانی یا ههر یه‌کیه‌ک که‌ جیگه‌یه‌ن ده‌گرێته‌وه‌ نه‌و نه‌رکانه‌ به‌جی پین که‌ تیایدا دیاری کراون و ده‌سه‌لاتی مۆلّه‌تدان پاره‌که‌ی ده‌داته دادگای په‌یوه‌ندی دار بۆ دابه‌ش کردنی به‌سه‌ر به‌شگراندا.

ماده‌ی دوازده‌یه‌م:

- ۱- نهم که‌سانه له‌ مۆلّه‌تی ژێرده‌ستگرتن و هه‌لگرنتی چه‌کی ناگرین و عه‌تاده‌که‌ی به‌ ده‌رده‌بن:
- یه‌که‌م: پیتشه‌وا‌ی هه‌ریم یا نه‌وه‌ی جیگه‌ی ده‌گرێته‌وه‌.
- دووه‌م: سه‌رۆک و نه‌ندامانی نه‌نجومه‌نی نیشه‌مانی هه‌ریم.
- سێ یه‌م: سه‌رۆک و نه‌ندامانی نه‌نجومه‌نی وه‌زیرانی هه‌ریم و هه‌ریه‌کیه‌ک به‌ پله‌ی وه‌زیر بئ.
- چواره‌م: بریکاری وه‌زاره‌ته‌کان و پله‌ی تایبه‌تی و سه‌رۆکه‌کانی وه‌حده‌ نیدارییه‌کان.
- پینجه‌م: دادوهر و قازی و نه‌ندامانی داواکاری گشتی و لی‌کۆله‌روه‌

دادگه‌ره‌کان.

۲- ده‌شئ ئه‌فسه‌رانی هه‌تزه چه‌کداره‌کان چه‌کی ئاگره‌بانیان له ژئیر ده‌ست دا بیته یا هه‌لبه‌گره‌ن به باوه‌رنامه‌یه‌کی بێ ره‌سم لێدان که وه‌زیره‌ ده‌ری ده‌کا و بۆی هه‌یه دوا‌ی خانه‌نشینکردنی نه‌گه‌ر به روتبه‌ی (راند) و به‌ره‌و ژوور بوو باوه‌رنامه‌ بێ ره‌سم لێدانه‌که‌ی به شتیه‌یه‌کی هه‌میشه‌یه‌ی له‌لا بیه‌نیته‌وه و دوا‌ی مردنی حوکمی باوه‌رنامه‌که ده‌چۆ بۆ گه‌وره‌ترین مندا‌له‌کانی و نه‌گه‌ر مه‌رجه یاسایی یه‌کان هه‌بوون به مۆله‌تیه‌کی ره‌سم داده‌ندری.

۳- ده‌شئ ئه‌فسه‌ران و مفعه‌وه‌زه‌کانی هه‌تزه‌کانی ئاسایش ناوخۆ چه‌کی ئاگره‌ن و عه‌تاده‌که‌یان له ژئیر ده‌ستدا بیته یا هه‌لبه‌گره‌ن به باوه‌رنامه‌یه‌کی بێ ره‌سم لێدان که وه‌زیره‌ ناوخۆ یان ئه‌وه‌ی ده‌سه‌لاتی ده‌داتێ ده‌ری ده‌کا و ئه‌فسه‌ر بۆی هه‌یه دوا‌ی خانه‌نشین کردنی نه‌گه‌ر به روتبه‌ی (راند) و به‌ره‌و ژوور بوو باوه‌رنامه‌ بێ ره‌سم لێدانه‌که‌ی به شتیه‌یه‌کی هه‌میشه‌یه‌ی له‌لا بیه‌نیته‌وه و دوا‌ی مردنی حوکمی باوه‌رنامه‌که ده‌چۆ بۆ گه‌وره‌ترین مندا‌له‌کانی و نه‌گه‌ر مه‌رجه یاسایی یه‌کان هه‌بوون به مۆله‌تیه‌کی ره‌سمی داده‌ندری.

ماده‌ی سه‌یازده‌یه‌م:

۱- نه‌گه‌ر مۆله‌تدراوی ژێرده‌ستگرتن و هه‌لبه‌گرته‌ی چه‌کی ئاگره‌ن ئیده‌یای بزریوون یا فه‌وتانی مۆله‌ته‌که‌ یا بزریوونی چه‌که مۆله‌ت پێدراوه‌که‌ی کرد ده‌سه‌لاتی مۆله‌ت دان ده‌بێ داوا‌ی لیکۆلینه‌وه‌ی له‌سه‌ر بکری.

۲- نه‌گه‌ر بزریوون و فه‌وتانی مۆله‌ته‌که‌ سه‌لمه‌تیا خاوه‌نه‌که‌ی مۆله‌تیه‌کی نوێ ی له جیه‌گی بزریووه‌ ده‌دریتێ که هه‌مان ژماره‌ی مۆله‌ته‌که‌ی پێشوو‌ی لێده‌ندری و زانیاری یه‌کانی تێدا ده‌بێ نه‌مه‌ش به‌رامبه‌ر به ره‌سمیه‌کی دووجای ره‌سمی مۆله‌ته‌ بزریووه‌که‌.

۳- نه‌گه‌ر بزریوون و فه‌وتانی چه‌که‌که‌ سه‌لمه‌تیا ده‌بێ خاوه‌نه‌که‌ی مۆله‌ته‌که‌ی بدا به ده‌سه‌لاتی مۆله‌ت دان بۆ پووج کردنه‌وه‌ی و ئه‌وسا ده‌شئ مۆله‌تیه‌کی نوێ ی بۆ چه‌کی تری بدریتێ.

۴- نه‌گه‌ر ده‌رکه‌وت ئیده‌یای بزریوونی مۆله‌ته‌که‌ یا فه‌وتانی یا بزریوونی چه‌که‌که‌ راست نی یه‌ ده‌بێ ده‌سه‌لاتی مۆله‌ت دان خاوه‌نه‌که‌ی بنێردریته‌ لای دادوه‌ری لیکۆلینه‌وه‌ تا چی پێشویسته‌ بیه‌کا بۆ ئه‌وه‌ی بدری به دادگای په‌یوه‌ندیدار و نه‌گه‌ر سه‌لمه‌تیا ده‌بێ به‌پێ ی حوکمی یاسا سزا بدری و مۆله‌ته‌که‌شی پووج بکریته‌وه و لایه‌نی مۆله‌ت دانی لێ ناگاداریکری.

۵- نه‌گه‌ر بزریوون و فه‌وتانی ئه‌و باوه‌رنامه‌یه‌ی دراوه به ئه‌فسه‌رانی هه‌تزه چه‌کداره‌کان سه‌لمه‌تیا وه‌زیره‌ کاروباری پێشمه‌رگه‌ یا ئه‌وه‌ی ده‌سه‌لاتی ده‌داتێ بۆی هه‌یه باوه‌رنامه‌یه‌کی بێ ره‌سم لێدانی نوێ ی بداتێ.

۶- نه‌گه‌ر بزریوون و فه‌وتانی ئه‌و باوه‌رنامه‌یه‌ی دراوه به ئه‌فسه‌ران و مفعه‌وه‌زه‌کانی هه‌تزه‌کانی ئاسایش ناوخۆ سه‌لمه‌تیا وه‌زیره‌ ناوخۆ یا ئه‌وه‌ی ده‌سه‌لاتی ده‌داتێ بۆی هه‌یه باوه‌رنامه‌یه‌کی بێ ره‌سم لێدانی نوێ ی بداتێ.

ماددهی چواردهیم:

۱- دهسه لاتی مؤلته دان بوی ههیه مؤلته تی ژیرده ستگرتن و عه تاده که ی به پی ره سم بدا بهو فهرمانبه رانه ی ده ولته که نه رک ی فهرمانگه کانیا ن به لایه نگیری فهرمانگه کانیا ن ده بخوازی له حالته تی نه مانی نهو نه رکه دا فهرمانگه کان دهسه لاتی مؤلته تدا نی لی ناگدار ده کن که نهوسا مؤلته ته کان پوچ ده بنه وه و ده بی له ماوه ی (۷) رۆژدا له رۆژی نه مانی نه رکه که وه چه که که به نه دهسه لاتی مؤلته دان به لام ده شی مؤلته تی نهو چه که یان به پی ی حوکمه کانی نه م یاسایه پی بدری.

۲- ده شی چه کی حکومت و عه تاده که ی بگه ریتند ریتنه وه بو نهو فهرمانبه رانه ی ده ولته که له برگه ی سه ره وه دا دیاری کراون به لام نهو چه ک و عه تاده یان بو ته رخا ن نا کر ی تا مؤلته تی ژیر ده ستگرتن و هه لگرتن و هه رنه گرن که له لایه ن دهسه لاتدا رانه وه به پی ره سم ده یاندریتتی و نهو فهرمانگه یانه ش ده بی دوا ی نه مانی سیفه تی فهرمانبه ری یه که یان نهو چه که ناگرین و عه تاده که ی به نه وه بهو لایه نه ی ته رخا نی کرد بوون.

۳- نهو که سه ی نهو چه که ناگرین و عه تاده بزر ده کا و که به پی ی نه م یاسایه پی سیپیر دراوون پینج جای نرخه خه ملیترا وه که ی له کاتی بزبوونیا ندا لی ده ستیتری نه گه ر له نه نجامی که مه ته رخه می ی خویدا بوو یا سی جای نرخه که یان له حالته ته کانی تر دا جگه لهو سزا (انضباطی) یانه ی به سه ری دا ده سه پیتری.

ماددهی پازدهیم:

وه زیری ناوخو بوی ههیه به خشی نی مؤلته تی ژیرده ستگرتن و هه لگرتنی چه کی ناگرین له گشت ناوچه کانی هه ریتدا یا له به شیکیدا بو نهو ماوه یه ی له برپاره که دا دیاری ده کا رابگیری، نه گه ر شتی ک رووی دا واپتیوست بکا.

ماددهی شاندهیم:

پاریزگار بوی ههیه به یاننامه بک سه باره ت به م کاروبارانه ی خواره وه ده ریکا و ده بی به یه کیک له ریتوشوتنه کانی راگه یان دن بلا و بکرتنه وه:

۱- قه دهغه کردنی هه لگرتنی چه کی ناگرین له لایه ن مؤلته تدا رانه وه له کاتی پیوستدا و بو نهو ماوه یه ی دیاری ی ده کا له هه موو ناوچه کانی پاریزگا یا له به شیکیدا بوی ههیه له بهر چند هوییه کی شیوا هه ندی له مؤلته تدا راونی لی ده ریکا.

۲- ری نه دان به خه لکیکی دانیشستووی ده ره وه ی سنووری شاره وانی یه کان به ها تنه ناوه وه یان به چه که وه بو ماوه یه کی کاتی نه گه ر به رژه وه ندی گشتی وه های خواست.

۳- قه دهغه کردنی ته قه کردن له بونه گشتی و تاییه تی یه کاندا له ناو شارو شارو چه که گوئده کاندا.

۴- وه رگرتنی چه کی ناگرین به پسوله یه ک له خاوه نه کانیا ن مؤلته دراو بن یا بی

مۆلت بۆ ئو ماوهی دیاری دهکا، هرکاتیک هویهکی له نارادا نهما
بریاری گهراندنهویان دهدا له گهل ره چاوکردنی حوکمهکانی ماددهی بیستمی
نم یاسایه سهبارته به مؤلتهکان.

ماددهی ههژدهیم:

- ۱- دهشی کهسیکی بیانی چهکی ناگرین و عهتادهکی له ناو سنووری ههرتیدا به
پتی حوکمهکانی نم یاسایه ههلبگرئ.
- ۲- ئو کهسه ههر که هاته ناو ههرتیمهوه دهبی چهکه ناگرین و عهتادهکی بهرامهر
به پسولهیهک بدا به نزکترین مهلبهندی پۆلیس و دهبی مهلبهندهکesh
دهسلاتی مؤلتهدانی لی ناگادار بکاو خواونهکesh بوی ههیه مؤلتهتی بۆ
وهریگرئ و نهگهر نا چهکهکه و عهتادهکی له کاتی دهرجوونهوهی دا له ههریم
دهیدرتیهوه. نهگهریش به نیازی خراب و سهریتیجی کرد به فرمانی دهسلاتی
مؤلتهدان دهست بهسهر چهکهکesh و عهتادهکییدا دهگیری جگه له سزایانهی تر
که بهپتی ی نم یاسایه بهسهری دا دهسهپتیرت.

ماددهی ههژدهیم:

وهزیری ناوخۆ بوی ههیه ماوه بداته ئو کهسهی چهکی له دهروهی عیراقهوه له گهل
خویدا هیناوه دهمانچهو یهک تفهنگی راوو عهتادهکییان له فرمانگهی گومرگ
دهریکا دواي پسندکردن له لایهن دهسلاتی مؤلتهت دانوه دواي بوونی مهرحه
یاسایی یهکان له خواونهکانیان دا به ژیر دهستگرتن و ههلبگرتنی ئو چهکانه و
دهبی رهسمی گومرگی پتوبستیان لی بدرئ و ماوهدانهکی ئو کهسهش جار دهبی.

ماددهی نۆزدهیم:

ههرکهسیک خهبری دا که چهکی بی مؤلتهتی له ژیر دهستدایه له سزا دهبهخشرئ و
دهسلاتی مؤلتهتدان بوی ههیه بهپتی حوکمهکانی نم یاسایه مؤلتهتی بداتی له
حالهتی بریارنه داند حوکمی ماددهی یازدهیم بهسهردا دهسهپتیرئ.

ماددهی بیستم:

۱- دهبی دهسلاتی مؤلتهتدان بهیاننامهیهک له دهزگای راگهیاندنوه بلاو بکاتهوه
داوا له خواهکانی ئو چهکانه بکا که بهپتی بهیاننامه تهسلیم به دهسلاتهکانی
میری کراون له ماوهی (۱۰) رۆژدا له رۆژی بلاوکردنهوهوه بچه لای
دهسلاتی مؤلتهتدان نهگهر مؤلتهت پیدراو نهبوون و مهرجی یاسایی یان تیدا
ههبوو. بهلام له حالتهتی نهچوونیان دا به کوتایی هاتنی ماوهکه دهسلاتی
مؤلتهتدان دهست بهسهر چهکهکانیان دادهگرئ و به (مستودع)ی پۆلیسیان
دهسپتیرئ.

۲- له حالتهتی مؤلتهت نهدانی له لایهن دهسلاتی مؤلتهتدانوه بهو بی مؤلتهتانهی
له ماوهی دیاریکراوی برکه (۱)ی نم ماددهیهدا مراجعهتییان کردبوو چهکهکه
دهدرئ بهو دهسلاته بۆ فرۆشتنی لهسهرحسابی خواونهکی بهپتی حوکمی
مادده یازدهیم به یاسایه.

ماددهی بیست و یه کم:

۱- ۱- نهوهی قاچاغچی یه تی به چه کی جهنگی یا به شه کانی یا به عتادی یه وه بکا یا ژیر دهستی خوی بخا یا هه لگی ری یا بیگوازیته وه یا بازرگانی پیوه بکا یا چاکی بکا یا دروستی بکا به زبندانی (سجن) کردن سزا ده درئ.

ب- نهوهی قاچاغچی تی به چه کی یا به شه کانی یا عتادی یه وه به مه بهستی بلاوکر نهوهی ئیرهاب یا تیکدانی ئاسایشی گشتی پشتگیری کردنی هه ری یاخی بوونیک دژی حکومتی هه ریم بکا سزاکه ی زبندانی کردنی هه تا هه تایی (سجن مؤید) ده بی.

۲- ۱- نهوهی قاچاغچی تی به چه کی ناگرین یا به شه کانی یا عتادهی یه وه ده کا یا دروستی ده کا یا بازرگانی پیوه ده کا به زبندانی کردن سزا ده درئ.

ب- نهوهی قاچاغچی تی به چه کی ناگرین یا به شه کانی یا عتادی یه وه به مه بهستی بلاوکر نهوهی ئیرهاب یا تیکدانی ئاسایشی گشتی یا پشتگیری کردنی هه ری یاخی بوونیک دژی حکومتی هه ریم بکا سزاکه ی زبندانی کردنی هه تا هه تایی ده بی.

۳- نهوهی به بی مؤلته پیدان له لایهن دهسه لاتی مؤلته تده وه چه کی ناگرین یا عتاده کی له ژیر دهستدای یا هه لی بگری به بهندی کردن (حبس) که له یه ک سال که متر نه بی و غه رامه که له دوو هه زار دینار زیاتر و یه ک هه زار دینار که متر نه بی یا به یه کیتک به و دوو سزایه ، سزا ده درئ.

۴- ۱- نهوهی مؤلته ی هه لگرتنی چه کیتی ناگرینی هه بی و له خویشاندانیک یا کۆرو کۆمه لیک دا (تجمع) هه لی بگری به بهندی کردن که له یه ک سال که متر نه بی و به غه رامه که له دوو هه زار دینار زیاتر و یه ک هه زار دینار که متر نه بی یا به یه کیتک له و دوو سزایه ، سزایدرئ.

ب- نهوهی چه کی ناگرینی بی مؤلته له کاتی به شدار بوونی له خویشاندانیک یا کۆرو کۆمه لیک دا هه لگری سزاکه ی زبندانی کردنی کاتی (سجن مؤقت) ده بی.

۵- جگه له وهی له برکه کانی پیشسووی نهم ماده ده یه دا دیاری کراوه نه وهی سه ریچی له هه ر حکومتیک له حوکمه کانی نهم یاسایه یا نه و رینمایبی و به یاننامه نه بکا که به بی ی نهم ده رده کرین به ماوه به کی بهندی کردن (حبس) که له دوو سال زیاتر نه بی و به غه رامه که له یه ک هه زار دینار زیاتر نه بی و پینچ سه د دینار که متر نه بی یا به یه کیتک له و دوو سزایه سزا ده درئ.

ماددهی بیست و دووم:

۱- دادگا حوکم به سزاکانی ماده ده بیست و یه که می نهم یاسایه ده دا سه ریاری نه و غه رامانه ی فرمانگه کانی گو مرگ به پی ی یاسای گو مرگ ده یان سه پین.

۲- نه گه ر دادگا حوکمی به سزایه ک له و سزایه ده رکرده که له برکه (۱ و ۲) ی ماده ده بیست و یه که می نهم یاسایه دا هه ن ده بی حوکم بدا به ده ست

بهسرداگرتنی (مصادرة) چه که کو به شه کانی و عه تاده که ی و نهو هویانه ی له گواستنه وه یا بو کردنی تاوانه که به کارهینراون له گهل ره چاو کردنی حالته تی خاوه ن ئوتومبیلی نیاز پاک (حسن النية) نه مه جگه له و کیشه گومرگیانه ی فهرمانگه کانی گومرگ خاوه ن دهسه لاتن له سه پاندنی سزای دهست بهسرداگرتنی هه یه .

۳- ۱- نه گهر دهسه لاتنی گومرگی په یوهندی دار بریاری دهست بهسرداگرتنی قاچاغ یا به شه کانی یا عه تادی داو بریاره که گه یشته پله ی بنبر (بتات) نهو چه که و به شه کانی و عه تاده که ی ده دریتته وه زاره تی کاروباری پیتشمه رگه و وه زیری دارایی له سهر پیتشینازی به رتیه بهری گشتی گومرگ بو ی هه به خه لات بدا به خه بهرداران و نهوانه ی دهستی کارگه ریوون له ناشکرا کردنی تاوانه که دا نهویش به پیتی یاسا ره چاو کراوه کان.

ب- نه گهر دادگای په یوهندی دار بریاری دهست بهسرداگرتنی چه کی جهنگی نا قاچاغ یا به شه کانی یا عه تاده که ی بریاره که گه یشته پله ی بنبر نهو چه که و به شه کانی و عه تاده که ی ده دریتته وه زاره تی کاروباری پیتشمه رگه .

ج- نه گهر دادگای په یوهندی دار بریاری دهست بهسرداگرتنی چه کی ناگرینی نا قاچاغ یا به شه که ی یا عه تاده که ی داو بریاره گه یشته پله ی بنبر نهو چه که و به شه کانی عه تادی ده درتی به وه زاره تی ناوخو .

د- دهسه لاتنی مؤلته دان بریار ده دا نهو چه که و به شه کانی و عه تاده که ی که به پیتی ی به ند (ج) له برگه (۳) ی نه م مادده به دا پیتی سپیتردراوه بدا به و فهرمانگه یانه ی ده ولته که پیتویستیان پیتی هه یه و نه گهر هه یچ داوا به ک له و فهرمانگه یانه وه نه کرا وه زاره تی ناوخو به پیتی حوکمی قانونی فرۆشتن و به کیری دانی مالئومولکی ده ولته ده فرۆشری .

۴- چه کی جهنگی و به شه کانی عه تادی و چه کی ناگرینی قاچاغ و به شه کانی و عه تادی ده سپیتردین به نزکترین لایه نی سه ربازی له کاتی دۆزینه وه یاندا بو پاراستنیان و نهو لایه نه سه ربازی به ههر وه ختیک پیتویستی کرد چه که کان له بهرده م نهو لایه نه دا ناماده ده کا که په یوهندی به بینینی کیشه که وه هه یه . به لام چه کی ناگرین نا قاچاغ به شه کانی و عه تادی ده سپیتردی به نزیکترین مه لبه ندی پۆلیسی نهو ناوچه یه ی چه که که ی تیدا دۆزراوه ته وه ، بو پاراستنی به مه رجی مه لبه نه که ههروه ختیک پیتویستی کرد نهو چه که له بهرده م نهو دادگا و دهسته لاتنه گومرگی یه دا ناماده بکات که په یوهندی به بینینی کیشه که وه هه یه .

مادده ی بیست و سنی یه م:

۱- نهوه ی مؤلته تی چه کی ناگرینی هه پتی و له ماوه ی (۹۰) رۆژدا له رۆژی کۆتایی هاتنی نهو ماوه یه ی له مادده (۹) ی نه م سایا یه دا دیاری کراوه به غه رامه یه ک که له پیتنج سه د دینار که متر نه پتی و له هه زار دینار زیاتر نه پتی سزا ده درتی .

۲- پارتریگاره کان دهسه لاتنی دادوه ری که تن (جنحه) یان بو سه پاندنی نهو

غهرامه‌یه‌ی بره‌گه (١) ی نهم مادده‌یه دهرتتی.

مادده بیست و چوارهم:

١- حوکمه‌کانی نهم یاسایه نهم چه‌کانه ناگرتته‌وه که هیژه چه‌کداره‌کان و هیژه‌کانی ناسایشی ناوخوی ههریم به‌کاری دین.

ب- دهسه‌لاتی مؤله‌تدان دهسه‌لاتی هه‌یه مؤله‌تی ژیر دهستگرتن تفه‌نگی ئوتوماتیکی و نیو ئوتوماتیکی بدا.

مادده‌ی بیست و پینجه‌م:

وه‌زیری ناوخو رینمایی یه‌ک دهرده‌کا سه‌بارت به ژیر دهستگرتن و ههلگرتنی چه‌کی بریندارکه‌ر و چه‌کی رووشینه‌ر و گواستنه‌و دروست کردن و چاکردن و هینانه ناوه‌وه و بازرگانی پیوه‌کردنیان.

مادده‌ی بیست و شه‌شم:

کار به هیج ده‌قیک ناگرئ که له‌گه‌ل حوکمه‌کانی نهم یاسایه‌دا ناوکۆک بی.

مادده‌ی بیست و هه‌ته‌م:

ده‌بی وه‌زیره په‌یوه‌ندیداره‌کان حوکمه‌کانی نهم یاسایه جتی به‌جتی بکه‌ن.

مادده‌ی بیست و هه‌شته‌م:

نهم یاسایه له‌ روژی بلاو کردنه‌وه‌یه‌وه له‌ روژنامه‌ی ره‌سمی دا‌کاری پین ده‌کرئ.

جوهر نامق سالم

سه‌رۆکی نه‌نجوومه‌نی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

لیسته‌ی ره‌سمه‌کان

نرخ‌ی ره‌سم

ژۆری مؤله‌ت

- ١- مؤله‌تی ژیر ده‌ست گرتن یا ههلگرتنی چه‌کی ناگرین و عه‌تادی ٥٠ دینار
- ٢- نوێکردنه‌وه‌ی ژیر ده‌ستگرتن و ههلگرتنی چه‌کی ناگرین و عه‌تادی ٥٠ دینار
- ٣- مؤله‌تی چاک‌کردن و نوێکردنه‌وه‌ی چه‌کی ناگرین ١٠٠ دینار